

DE MOEDER VAN NAPOLEON

DOOR E. VAN BRANDENBORGH

Wie op jeugdigen leeftijd het genie heeft bewonderd en de kracht van den Corsikaanschen burgerzoon, die het bracht tot keizer van half Europa — en er zich over verbaasde, hoe een zóo groote figuur zoo snel vallen kon — wel wist op te bouwen maar niet te bestendigen — die zal leeren beseffen, dat ook hier de nederlaag uit eigen zwakheid volgen moest, als hij den aard van den zoon vergelijkt met dien der moeder — en voor het karakterbeeld dier groote vrouw zal hij eerbied opvatten, onomstootbaar. Want de gebreken, die haar zoon gemaakt hebben tot een groteske figuur — al had hij dan ook aan eenige dier gebreken, zooals de liefde voor uiterlijken pronk, die hij met zijn vader gemeen had, mede zijn wereldsche grootheid te danken, (erzonder zou hij beter mensch, maar niet licht keizer geworden zijn) — die ontdekt men in haar karakter niet. Ja, het is de vraag, of er in haren aard eene tekortkoming licht aan te wijzen zou zijn — al bleef ook zij niet vrij van blaam, wanneer zij haar helder inzicht dapper in praktijk bracht.

Geén vrouw misschien in de geschiedenis heeft zooveel voorspoed gekend — geéne misschien heeft dieper geleden, geéne kennen wij er, die in elken toestand zoo consequent zichzelf bleef, niet zwak in tegenslag, niet verwaten in het geluk.

Zooals zij, die zich het liefst tot de deugden eener bescheiden huisvrouw had bepaald, volgens den zin van haar mondainen man vroolijk het Corsikaansch gezelschapsleven aanvaardde, zoo voegde zij zich later geheel in het vergulde kader van de positie haars zoons, maar zonder humbug en zonder zich aan den goudglans te hechten; alleen omdat zij het plicht vond voor de moeder van zulk een zoon.

Zooals zij, jonge echtgenoot in blijde verwachting, te paard de moeilijkheden, ontberingen, gevaren van den vrijheidsoorlog meemaakte (1768), dapper en geestdriftig, de mannen nog aanmoedigend! zoo doorstond zij later zonder buigen of verbleeken rustig de armoede, de scheiding en miskening en den dood van haar kinderen, zich bewust dat zich zóo haar levensgang ontwikkelen moest, als God het wilde.

Zooals zij, in haar moeilijk huwelijksleven, dubbel ijverig en spaarzaam was tegenover de ijdelheid en spilzucht van haar man, rustig zorgde en liefde gereed hield voor haar vele kinderen, zoo bleef zij koel van hoofd in de glorie van het keizerrijk en onderging gelaten de blaam van gierigheid, teneinde kracht en spaarpenningen te vergaren — alweer terwille van haar kinderen — voor de dagen van vernedering en zorg, die zij vóórvoelde.

Vergelijk haar gedrag en aard met den levenstoon van haar man!

Carlo Maria di Buonaparte had weinig geld, maar wel talent, bovendien een kolossale portie ijdelheid en den vasten wil, zich op te werken; al moest hij er voor verwisselen van vaderland. Zijn vrouw had geen bezwaar tegen een sober bestaan, pronkte met schoonheid noch stand, stelde zich tevreden met de nauwgezette vervulling der plichten, die zij als echtgenoot en moeder voor zich zag, en had Corsica lief ook in tegenspoed. En toch wist zij, toen de tijd daarvoor gekomen was, met gratie en gezag keizerin te zijn!

De vader van den kleinen Napoleon wist geen beteren raad, dan het eigenzinnige en koppige ventje bij diens eersten kreet zijn zin te geven; Laetitia stuurde den vijfjarigen tyran naar een meisjesschool, in de hoop, dat hem wat zachtheid zou toevloeien en wist met onverwrikbare, hoewel kalme gestrengheid haar gezag te handhaven. Zelfs later, tegenover den keizer, die er haar wel aan herinnerde dat ze zijn onderdaan was, durfde ze op te treden met de woorden: „Denk er aan, dat je tegen je moeder spreekt.”

Carlo was eergierig, ontevreden, verkwistend, pronkerig; hij was niet zeer kiesch in de keuze van middelen, om aan geld te komen, en als hij het had, versmeet hij het. Zijn promotie vierde

Marie-Letitia Ramolino,
de moeder van Napoleon.

hij met een fuif, die hem het dubbele van zijn jaarlijksch inkomen kostte, en vormde het plan, er den wijnberg voor te verkoopen, die een belangrijk deel uitmaakte van den bruidsschat zijner vrouw. Laetitia schaamde zich over geldverkwisting, spaarde, wist zich te ontfangen.

Haar man was ijdel en ging zich graag te buiten aan een overvloed van welluidende, maar holle woorden. Zij zelve sprak bedachtzaam en raak.

Carlo Buonaparte had altijd zijn hoofd vol plannen, altijd wat nieuws, en als hij de helft tot stand had gebracht begon hij weer wat anders. Laetitia koos langzaam haar doel, en ging er dan met volhardende zekerheid op af.

Napoleon's vader was vrijdenker, — maakte in zijn jeugd godslasterlijke verzen, maar werd angstig vroom toen hij den dood nabij voelde. De moeder was haar leven lang consequent geloovig, en verdroeg alle leed wijl zij het als Gods beschikking beschouwde.

Haar man was trotsch op zijn ouden naam en pochte op zijn voorouders. Laetitia, van even ouden adel, vond het van meer belang, de erfenis der deugden te bewaren.

Geeft dit overzicht geen lust, de karaktereigenschappen van Napoleon in twee categorieën te verdeelen: de vaderlijke en de moederlijke? En schiet ons respect niet zeer bepaald ééne kant uit?

Altijd dezelfde in alle lotgevallen: een schoone vrouw, maar niet ijdel of coquet; een sterke vrouw, maar niet hard of ongevoelig; een teedere moeder, maar niet zwak: een vrouw die wist te geven, maar ook met volle handen geven kon.

Ja, men heeft haar van gierigheid beschuldigd. Maar hoe wordt een vrouw, die ziet hoe haar man het geld het raam uitgooit, en steeds dieper den angst voor het dagelijksch brood, eindelijk zelfs de pijnlijkste armoede ondervindt? Als zij de moeder van een keizer is, en in weelde leeft, — maar niet gelooft aan de duurzaamheid der fortuin, en zich bewust is, dat er wel méér dan één